

Redactare: *Ioana Bârzeanu*
Res Tehnoredactare: *Mariana Radu*
Corectură: *Bogdan Pavlusenco*
Copertă: *Luca Emil Cornel*

Titlul original: *The Good Doctor of Warsaw*

Copyright © Elisabeth Gifford, 2018

© 2021 Toate drepturile asupra acestei ediții sunt rezervate
editurii METEOR PUBLISHING.

Contact:
Tel./Fax: 021.222.83.80
E-mail: editura@meteorpress.ro

Distribuție la:
Tel./Fax: 021.222.83.80
E-mail: carte@meteorpress.ro
www.meteorpress.ro

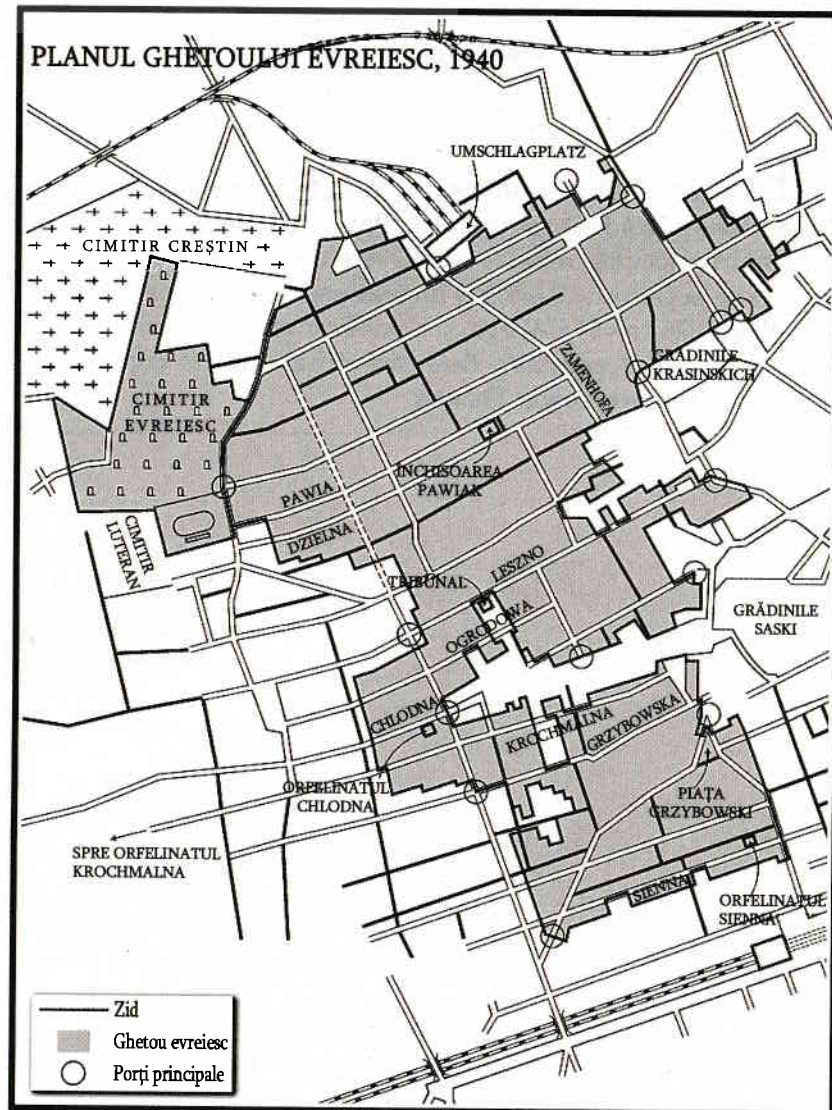
ISBN: 978-606-910-152-0

Descrierea CIP este disponibilă la Biblioteca Națională a României

Elisabeth Gifford

BUNUL DOCTOR DIN VARȘOVIA

Traducere din limba engleză
de *Mihai-Dan Pavelescu*

CAPITOLUL UNU

VARȘOVIA 17 IANUARIE 1945

Cu două ore înainte de ivirea zorilor, Mișa stătea pe malul Vistulei și privea peste fluviul înghețat spre Varșovia. Ținea în mână o fotografie a Sofiei, nu mai mare decât palma lui. De-a lungul anilor, o tăiasă în jurul conturului, pentru a o face să pară mai reală. Două găurele în umerii Sofiei trădau locul unde o fixase deasupra patului său în diversele dormitoare de armată ca pe o icoană sfântă pentru un credincios. În lumina slabă, ochii deschiși la culoare ai femeii îl priveau cu seriozitate și teamă. Știa restul imaginii pe de rost: părul blond pieptănat spre spate, trăsăturile frumoase, atât de subțiri... Au trecut doi ani de când ținuse ultima dată între palme chipul cald al Sofiei și-i sărutase buzele sau inspirase parfumul slab de migdale al pielii ei. Vântul îl înfioră cu o rafală necruțătoare, o durere în plus peste cea provocată de absența ei. Își ridică gulerul și strecură poza înapoi în portofelul din prelată, apoi se lovi cu palmele peste brațe pentru a-și pune sângele în mișcare.

– Mișa, ia de-aici!

La câțiva metri depărtare, pe mal, se aflau santinelele sovietice în haine groase de iarnă, mâncând din gamele metalice. În timp ce vorbeau și râdeau tare, aburii se ridicau în aerul înghețat. Unul dintre ei îi întinse o sticlă. Mișa se apropie și trase o dușcă. Tunurile amuțiseră acum, dar încă se mai simțea mirosul de fum purtat deasupra apei. Rușii erau binedispuși, relaxați și râdeau, comentând cine va dansa în noaptea aceea cu Irina cea voinică.

Irina, o femeie cu față pătrată, corp masiv și piept proeminent ce-i întindea la maximum țesătura uniformei, le rânji din semiîntuneric, mâncând cu lingura tocănița de fasole.

– Nici măcar nu v-obosiți să-ntrebați! pufni ea și-și împinse pelerina înapoi peste un umăr. Pe voi v-aș înghiți cu fulgi cu tot la micul dejun. Dar dacă e cineva curios, i-aș putea spune „da” lui Mișa.

Îl privi cu o licărire lăcomă în ochi. Mișa era obișnuit ca femeile să se comporte ciudat în jurul său. Ochii lui de culoarea chihlimbarului întunecat cu luciri verzui erau la fel de frumoși ca ai oricărei fete – cel puțin așa îi spusese Sofia odată. Era înalt și cu osatura delicată, iar uniforma poloneză cu cizme până la genunchi și pantaloni de călărie îi conferea un aer de modă veche, aproape aristocratic, dar cu umorul și aerul lui degajat, Mișa avea darul de a se împrieteni cu majoritatea oamenilor. Deși era polonez – și în plus evreu – rușii îl tratau ca pe unul dintre ei.

Mișa plecă fruntea, în timp ce Irina hohotea amuzată. Era periculos s-o ai ca iubită pe Irina. Umbla vorba că ultimul ei prieten murise ucis nu de un glonț german, ci de unul pornit din pistolul Irinei după o criză de gelozie.

– Dacă mai găsiți amici de-ai lui Hitler pe-acolo, transmiteți-le urările mele cu unul din astea!

Irina își mângâie cu palma arma din tocul de pe șold.

Toți rușii îl bătură pe spate, generoși și cu căldură – eliberatorii Varșoviei.

Ca parte din grupul de recunoaștere al Armatei 1 poloneze aflată sub comandă rusă, Mișa intra întotdeauna primul pe teritoriul inamic din față, căutând căi de acces sigure pentru tancuri și pândind eventuali soldați germani rătați. Astăzi, mica lui unitate avea să fie prima care va intra în Varșovia. Trecuseră trei ani de când Mișa călcase ultima dată în oraș.

Șirul de patru jeepuri Willys aștepta la marginea fluviului acoperit de gheață. Printre norii ce se destrămau, se vedeau crâmpie de cer negru și o așchie de lună metalică. Franek, șoferul lui Mișa, autodesemnat călăuză și aghiotant, se afla la volanul primului jeep, cu clapetele căciulii din blană de oaie trase peste urechi.

– Grăbește-te, până nu murim înghețați! strigă el. Vrem s-ajungem dincolo înainte să se lumineze.

Varșovia era încă sub imperiul nopții, dar zorii se întrevedeau deja în spatele trupelor, ca o linie roșie palidă. Misiunea lor era de a raporta prin radio situația găsită înainte ca infanteriștii polonezi să înceapă traversarea pe jos după ce se crăpa de ziuă.

Mișa se urcă lângă Franek și trase portiera, închizând-o ferm, totuși vântul rece reușea să suiere prin crăpături și vehiculul se legăna

sub rafale. Își scoase pistolul din toc. În fața lor, Vistula strălucea alb, o câmpie lungă și șerpuitoare de zăpadă, mult mai sclipitoare decât norii ca din vatelină care pluteau deasupra.

Cu răsuflarea ridicându-i-se în față și aburind parbrizul, Franek se aplecă înainte în clipa când roțile ajunseră pe suprafața acoperită de zăpadă a fluviului. Mișa simți cum mușchii i se încordară în mod reflex, totuși gheața care se formase pe durata unei jumătăți de iarnă rezistă. Derapând și zguduindu-se, începură să parcurgă suprafața neregulată – patru siluete negre, fără faruri, ce înaintau încet, cu motoarele abia auzindu-se. Zăpada acoperise camioanele militare arse, cadavrele de cai înghețate și alte grămezi ce proiectau umbre prelungi în lumina spectrală. În dreapta lor, traversele rupte ale podului Poniatowski se ridicau din gheață sub unghiuri stranii.

– Greu de crezut, spuse Mișa, dar iată-ne – suntem primii eliberatori ai Varșoviei. Mergem acasă.

– Spui „eliberare” în sensul rusesc al cuvântului? Să stai pe malul opus și să zici că aștepti provizii timp de șase luni, până când Wehrmachtul a măcinat rezistența poloneză, să aștepti până se retrag germanii și apoi să intri în oraș? Un frumos nou început pentru ocupația sovietică.

– Ai mai auzit ceva despre frații tăi?

Franek clătină din cap.

– Îmi pare rău, spuse Mișa.

De la serviciul de contrainformații, Franek auzise că unul dintre frații lui murise în timpul revoltei din Varșovia. Un altul murise în asaltul neautorizat al armatei poloneze care încercase să traverseze Vistula și să vină în ajutorul Varșoviei asediate, la câteva săptămâni după ce sosise. Fuseseră respinși cu pierderi cumplite. Sub zăpada înghețată se aflau sute de cadavre din Armata 1 poloneză. Rușii fuseseră furioși. Îl destituiseră pe generalul polonez și îl înlocuiseră cu unul mai obedient.

Jeepul se zgudui, intrând cu roțile într-un fâgaș adânc din gheață, și Mișa întinse iute mâna liberă ca să se prindă de bord. Formele întunecate din spatele lor frânară. Franek roti volanul, repuse roțile în mișcare și ocoli grijuliu zona cu fâgașe. Mișa se uită înapoi. Ceilalți îi urmau. Își dezlipi mâna de metalul rece și-și frecă obrajii înghețați.

Îl furnica sentimentul lipsei de apărare, așteptându-se dintr-o clipă în alta să audă o împușcătură răsunând de pe malul opus.

De acum parcurseră mai bine de jumătate din întinderea gheții. Ani de zile, Mișa traversase Vistula în drum spre Varșovia, așteptându-se să vadă forma prelungă a orașului care plutea între cer și fluviul larg, turllele și clopotnițele elegante ale bisericilor sale, fortăreața masivă a palatului.

Toate acele siluete dispăruseră. Când privi prin binoclu spre malul de care se apropia și capul de pod din dreapta lor, nu văzu decât spații pustii și cioturi calcinate în lumina ștearsă. Fumul întuneca cerul murdar. Întoarse binoclul către capătul podului distrus.

– Stop, Franek. Stop! Acolo sus, văd o santinelă.

Franek frână brusc. Mișa auzi scârțâitul frânelor jeepului din spate.

Mișa îi trecu binoclul șoferului și arată o gheretă alb cu roșu abia vizibilă pe mal.

– Dacă trage, n-avem nici o acoperire aici.

– Nu se mișcă. Cred că nu ne-a văzut.

Franek deschise ferestruica rabatabilă, coborî piedica, ochi și trase. Zgomotul împușcăturii reverberă peste gheață.

– Rahat! Am tras pe lângă.

Șoferul reîncarcă iute, așteptându-se ca santinela să-i răspundă la foc. Ochi și trase din nou. Soldatul tresări și un norișor se ridică din mantaua lui, anunțând impact direct, dar el rămase sprijinit rigid de ghereta de lemn.

Mișa luă binoclul înapoi.

– Are zăpadă pe umeri.

– Dumnezeuule, a-nghetă în post!

Apropiindu-se cu grijă de mal, Franek se opri lângă ghereta santineli. Zorii începeau să se înfiripeze pe cer și reflexia zăpezii proiecta o lumină stranie pe fața cenușie a santineli moarte. O peliculă de chiciură îi sticlea pe cască și pe gulerul îmblănit al mantalei. O a doua santinelă se afla în interiorul gheretei, rezemată de un perete ca un popic răsturnat, ținând o pușcă de-a curmezișul pieptului.

– Varșovia e păzită de cadavre, comentă Franek.

Micul convoi de jeepuri continuă în sus pe cala de lansare, pe lângă picioarele podului detonat. După ce ajunsese în vârf, Franek opri motorul.

Sub lumina slabă și rece, în fața lor se zărea o priveliște care depășea orice cuvinte – practic nu era nimic altceva decât o întindere deschisă sub cerul livid, kilometri de ruine și moloz acoperite de zăpadă. Nici o clădire intactă, iar coșurile de fum care mai rămăseseră în picioare păreau niște copaci ruți. Ici și colo, rămășițe neregulate de pereți găunoși, fără ferestre, negre pe fundalul zăpezii luminoase. Ascultară încordați după clicul unei arme, poate vreun lunetist singuratic care-i urmărea, dar nu auziră nimic. O tăcere profundă; până și aerul era înghețat și mort.

– În ce direcție? întrebă Franek.

Mișa clătină din cap.

– Dacă mergem înainte, ăla era bulevardul Jerozolimskie.

Înaintară încet pe un drumeag îngust printre mormanele de cărămizi și sfărâmaturi, hurducându-se peste moloz. Magazinele și clădirile de birouri din cartierul comercial dispăruseră și în locul lor erau doar ruine și grămezi de cărămizi și praf. Fiuioare de zăpadă înălbiseră resturile, iar ruinele înnegrite ale zidurilor se ridicau ca niște pietre funerare într-un cimitir hibernal. Nu se zărea niciun suflet. Părea că trecuseră o mie de ani de când cumpărători eleganți și oameni de afaceri populaseră bulevardul pe care circulau tramvaie roșii și limuzine de lux.

La colțul străzii se opriră – în fața lor se întindea artera principală. Bulevardul Marszalkowska le oferea o altă panoramă nesfârșită de clădiri năruite și movile de moloz, cu zidurile rămase întregi înnegrite și deteriorate de incendii. Franek opri din nou motorul jeepului. Mișa se încordă, dar nu răsună niciun foc de armă. Niciun lunetist la pândă. Liniștea neobișnuită zbârli firișoarele de păr de pe ceafa lui Mișa. O teamă atavică îndesea aerul. Ceva nelegiuit pândeaa deasupra orașului în penumbrelle dimineții de iarnă. Numai morții ar fi trebuit să zăbovească în lumea morții.

– Totuși cineva ar trebui să fie pe aici, spuse Mișa.

Cuvintele lui sunaseră ca o implorare. Păturile și ajutoarele medicale pe care le aduseseră pentru civili, înghesuindu-le pe banca din spate a jeepului, începeau să pară o glumă macabră.

Urmă o clipă de încordare când jeepul nu reuși să mai pornească din cauza gerului. Franek trase șocul de două-trei ori și motorul cârâi ascuțit.

– Nu prea mult, că-l îneci, spuse Mișa, cu vocea mai neliniștită decât se aștepta.

În cele din urmă, motorul porni și înaintară peste moloz de-a lungul bulevardului Marszalkowska.

Ajunseră într-o zonă unde dărâmurile fuseseră curățate și existau case mai puțin avariate. În depărtare, puteau vedea clădiri parțial intacte. Se auzea zgomotul inconfundabil al unui motor de camion care se îndepărta.

– Probabil că nemții folosesc clădirile din față drept cazarmă, zise Franek.

– S-ar părea că se retrag. Mai bine să continuăm pe jos.

Mișa deschise grijuliu portiera jeepului, își coborî trupul înalt în gerul teribil și le făcu semn lui Franek și celor trei oameni din spate să-l urmeze. Porniră pe lângă un bloc de apartamente, ghemuindu-se, traversând în fugă unul câte unul următoarea intersecție. Când trecu și ultimul dintre ei, se auzi șuierul și pocnetul unui glonț, iar bărbatul se îndoi din mijloc. Șchiopătă, ținându-se de coapsa pe care se întindea o pată întunecată. Mișa scrută cu atenție clădirea de vizavi. Pe acoperiș se afla un lunetist. Urmă un schimb de focuri, apoi lunetistul se prăbuși. De pe stradă, în față, se auziră strigăte în germană, urmate de vuietul unui camion care se îndepărta. Sunetul motorului se stinse și pogorî din nou o liniște adâncă.

– Îi interesează doar să plece, spuse Franek.

Mișa luă legătura prin radio cu sediul central, în timp ce camarazii lui băură din bidonașe și bandajară rana celui lovit.

– Infanteriștii vor trece Vistula peste două ore, îi anunță după aceea Mișa. Noi continuăm să efectuăm misiunea de recunoaștere, dar nu ne angajăm în lupte decât dacă este neapărat necesar. Ne vom împărți în două grupe.

Nu exista nicio modalitate de a verifica dacă străzile din față fuseseră minate de armata în retragere, când Mișa, Franek și unul dintre transmisioniștii radio porniră spre nord. Un răsărit roșiatic se lătea la marginea cerului alb aidoma sângelui care se scurgea prin bandajul unei răni, dezvăluind tot mai limpede detalii ale peisajului distrus: un câmp de cruci de lemn în interiorul ruinelor unei biserici fără acoperiș, spătarul unui pat din fier ridicându-se din zăpadă, un landou răsturnat.

O luară pe strada Senatorska spre Piața Teatrului, sperând să vadă ceva din Varșovia pe care o cunoscuseră. Nimic... doar și mai multe dărâmături. Opera dispăruse și Primăria fusese rasă de pe fața pământului. De-a lungul străzii Midowa până în Piața Castelului, spre altă zonă demolată. Coloana regelui Sigismund fusese sfărâmată, apărătorul Varșoviei zăcând cu fața în noroi și zăpadă. Piața era o întindere de ruine carbonizate, cioturi de clădiri ca pietre funerare în lumina ternă.

Se îndreptară spre vest pe strada Długa, pe lângă ruinele fostului parc Krasinski. Absolut toți copacii fuseseră tăiați. Apropiindu-se de zona ce fusese cândva ghetoul, izolat prin ziduri, Mișa simți cum inima începe să-i bată mai tare. Brusc, clădirile avariate de bombe dispărură. Zidul ghetoului nu mai exista deloc, la fel ca miile de case din interiorul său. Amuțit, Mișa coborî din jeep. În fața lui se întindeau kilometri de teren pustiu, un câmp nivelat, însămânțat de zăpadă și gheață. Toate cărămizile și scândurile fuseseră luate, iar pământul fusese bătătorit. Din ghetou nu mai rămăsese nimic, cu excepția unei biserici aflate la aproape un kilometru depărtare, naufragiată într-o mare albă și înghețată. În urmă cu trei ani, el și o jumătate de milion de alți evrei locuiseră aici, înghesuiți laolaltă într-o hărmălaie constantă de voci. Acum se auzea doar zgomotul vântului care sufla nestingherit peste zona aceasta care fusese demolată și apoi complet curățată. Mișa merse puțin mai departe. Stătea singur în luminozitatea pustie și gerul îi pătrundea prin cizme și mănuși. Nu existau alte urme în afară de cele lăsate de el.

Se întoarse la jeep, înghețat până în măduva oaselor.

– Crezi că avem timp să trecem pe la strada Krochmalna? Întrebă el după ce intră în mașină. Dacă nu vrei să riști...

Franek aprobă din cap și jeepul porni pe fosta stradă Leszno, acum o cărare spectrală printr-un deșert.

Movile de zidărie blocau strada Krochmalna. Mișa coborî din jeep și se cățăra pe dărâmături, îndreptându-se spre locul unde stătuse și lucrase ca pedagog cu numai trei ani în urmă. Printr-un miracol, câteva clădiri de pe strada Krochmalna mai erau în picioare. Și, iată-l! Orfelinatul era încă acolo. Ferestrele dormitoarelor se spărseseră, acoperișul dispăruse, fațada era ciuruită de șrapnele, dar supraviețuise.

Inima i se strânse în tăcere. Nu se mai auzeau glasurile copiilor care strigau și râdeau când se jucau în curtea din fața casei.

Mișa auzi pași în spatele lui. Franek apărură lângă el și privi clădirea în ruină.

– Am auzit un zvon că doctorul Korczak și copiii ar fi scăpat. Că s-ar afla undeva în est.

– Da, spuse Mișa. Am auzit și eu zvonul ăla.

Înălță privirea spre ramele goale ale ferestrelor. Cu o durere în piept, se gândi la ultima zi când îi văzuse pe doctor și pe copii, căminul de pe strada Sienna dintre zidurile ghetoului. Mișa fusese plecat toată ziua din ghetou – făcuse parte dintr-o echipă de muncă pentru germani, care curăța cioburi din cazarma aflată în cartierul Praga sub privirile plictisite ale unui gardian înarmat.

Când se întorsese la orfelinat târziu în după-amiaza aceea, copiii dispăruseră. Pe mese zăreau cani pe jumătate pline cu lapte și felii de pâine reci, pe jos, scaune răsturnate. Jefuitorii trecuseră deja prin clădire, despicând pernele și cotrobăind prin dulapul cu suveniruri ale copiilor, aflate de cealaltă parte a micii săli de bal din clubul oamenilor de afaceri, care în ultimul an și jumătate servise ca dormitor ticsit, sală de clasă și sală de mese pentru două sute de copii.

Înainte de război, se plimbase cu Sofia prin Varșovia spre Piața Grzybowski, făcând-o să râdă cu povești despre copii, copii care erau obraznici și înțelepți și atât de plini de viață.

Izbucni în lacrimi gândindu-se că acei copii fuseseră luați, că el nu fusese acolo ca să-i salveze. Stătea în vântul rece care sufla peste ruinele străzii Krochmalna, cu fața bătucită ca lemnele purtate de valuri, crestată până la os de durere.

CAPITOLUL DOI

VARȘOVIA MAI 1937

Korczak încă deplângea pierderea emisiunii sale radiofonice. În fiecare săptămână, milioane de persoane din toată Polonia o ascultau pentru a-i auzi mesajul de compasiune și respect pentru copii. Acum se părea însă că evreii nu puteau avea emisiuni la radioul polonez. Contractul i-a fost reziliat. Dar ce era el dacă nu polonez? Gândea și visa în poloneză, cunoștea străzile Varșoviei la fel de bine pe cât își cunoștea propria palmă. Otrava nebuniei naziste se răspândea cu adevărat în toată Europa.

Măcar i-au rămas cursurile, șansa de a influența o nouă generație de pedagogi care într-o bună zi avea să se îngrijească de copiii Poloniei. Își purta costumul de tweed, cu papion și ceas la vestă.

Korczak încetini, astfel încât băiețelul de lângă el să poată ține pasul în timp ce urca treptele. În jurul lor, spitalul răsuna și reverbera de zgomotele pașilor și ușilor ce se închideau în depărtare.

– Bună ziua, domnule doctor Korczak! strigă o asistentă, trecând iute pe lângă el și aruncând o privire spre ștrengarul slăbănog care îl ținea de mână.

Evident, ar fi dorit să-l întrebe ce făcea astăzi aici, după atâția ani de când a demisionat pentru a avea grijă de un cămin de orfani. Un tată burlac, care îngrijea o sută de copii.

În fața ușii cabinetului radiologic, Korczak îngenunche pentru a vorbi cu micuțul Szymonek.

– O să intrăm aici, unde vor fi mulți oameni, și după aceea o să te rog să stai în spatele unei mașinării speciale. Ești gata?

Szymonek încuviință din cap. Ochii îi erau mari și privirea serioasă.

– Pentru că-i va ajuta pe cei mari să-i înțeleagă pe copii.

– Ești foarte curajos, omulețul meu.

Korczak se ridică și deschise ușa. Era încă furios și zguduit de descoperirea făcută ieri – unul dintre pedagogii săi din orfelinatul de pe strada Krochmalna târâse un băiat în beci și-l lăsase acolo pe întuneric.

– Ce altceva aș fi putut face, pan doctor? întrebasese pedagogul, așteptându-se poate la înțelegere. Jakubek nu voia să m-asculte. M-a adus la o astfel de exasperare, încât am ridicat chiar mâna, dar el a strigat: „Dacă mă lovești, pan doctor te va da afară!” Nu sunt mândru de cele întâmplate, dar am văzut roșu în fața ochilor și l-am dus în beci. După aceea a tăcut.

– Ai lăsat un copil singur în întuneric? Korczak închisese ochii, vorbind aproape în șoaptă. Dar de unde ai știut că modul lui de comportare nu se datora unei suferințe? Tu erai adultul. Aveai ocazia să afli ce nu era în regulă, să-l înveți că nu trebuie să vorbească urât atunci când este supărat. Și ce ai făcut tu în schimb? L-ai închis în întuneric, în beci.

Korczak se retrăsese grăbit, simțind că va izbucni în lacrimi.

Câteva zile mai târziu, au aflat de ce fusese atât de dificil Jakubek. Fusese învoit într-o sâmbătă să-și viziteze bunica iubită și aflate că bătrâna murise.

*
* *

Camera era plină de studenți care discutau între ei. Toți erau nedumeriți de ce li se ceruse să părăsească amfiteatrul obișnuit din Institutul Pedagogic și să vină în laboratorul acesta din spital. Când intră doctorul Korczak se făcu liniște. Toți erau foarte atenți. Nimeni nu moțâia la cursurile lui Korczak.

Dar atenția lui era îndreptată doar asupra copilului, căruia îi vorbea cu glas scăzut în timp ce îl conduse în spatele unui ecran pătrat din sticlă. Jaluzelele erau trase și pieptul slăbuț al băiatului se vedea luminos în întuneric. Ochii lui îl urmăriră pe doctor când acesta începu să vorbească.

– Așadar, ați fost cu copiii toată ziua. Înțeleg. Uneori nu-i ușor. În unele zile ești obosit. Nu mai poți rezista. Îți vine să țipi la ei, poate simți impulsul să ridici mâna asupra lor.

Korczak aprinse lampa fluorescentă din spatele lui Szymonek. Ecranul de sticlă se luminează difuzând o strălucire eterică și afișând un

portret în cărbune: coastele unui copil. Înăuntru se afla umbra unei inimi, care bătea repede, tresărind ca o pasăre speriată.

– Priviți cu atenție. Așa se comportă inima unui copil dacă strigi la el, dacă vrei să-l lovești. Așa este inima unui copil când îi este frică.

Uitați-vă cu atenție și țineți minte.

Korczak stinse lampa, își puse jacheta în jurul băiatului și îl ridică.

– Asta a fost tot.

Plecă împreună cu Szymonek, lăsând în urmă o clasă de studenți uluiți, care începură să discute agitați între ei.

Un tânăr mai înalt decât toți ceilalți, cu statură athletică și un ușor început de chelie deasupra frunții largi care dădea impresia de inteligență, își strânse grăbit caietele. Mișa se gândi că în seara aceea o să-i scrie tatălui său o scrisoare, explicându-i de ce nu se va angaja ca inginer deși tocmai terminase facultatea. Avea să înceapă un curs de pedagogie la seral și să continue să lucreze la orfelinatul lui Korczak ca student-asistent abia plătit. Tata avea să fie furios. El însuși era profesor și știa foarte bine că în educație nu existau nici bani, nici locuri de muncă. Avea să-l acuze pe Korczak pentru catastrofa asta și pe bună dreptate.

Dacă vrei să schimbi lumea, schimbă educația.

În timp ce traversă încăperea, din geanta lui de pânză căzu un stilou. Tânărul îngenunche ca să-l recupereze și, privind în sus, zări o fată care stătea încă pe un scaun, pierdută în propriile-i gânduri, reflectând la discuție. Îi remarcă părul blond pieptănat spre spate, fața ovală, ochii albastru-deschiși, buzele generoase, bluza albă cu guler Peter Pan. O fată ca toate celelalte.

Dar el nu se putea clinti, nu-și putea desprinde ochii; simți în adâncul pieptului său zumzetul inconfundabil al unui diapazon, inevitabila notă adevărată în jurul căreia se vor armoniza toate celelalte note. Fata aceea... Își dorea cu ardoare să-i vorbească, să stea lângă ea și să o țină de mână.

Dar unde-i stătea mintea? În curând trebuia să intre de serviciu la căminul de orfani. Și, oricum, mult timp avea să fie prea sărac pentru a se îndrăgosti. Acum trebuia să fie puternic. Trebuia să scrie scrisoarea aceea.

Își puse geanta pe umăr și plecă.